

forslaget, saa var det et ikke uvæsentligt Led i den hele Forsvarsplan, navnlig af den Del af Forsvarsplanen, som dengang var stillet i anden Række. Kunde der dengang strides om, hvorvidt det virkelig var et uadskilleligt Led af Planen, saa er denne Strid nu ialtsald hæbet, idet det nu fra Regjeringens Side, som vistnok ogsaa fra enhver Side, som vil støtte Regjeringens Forslag, maa erkjendes, at i det nu foreliggende Forslag er ikke alene Kjøbenhavns Befæstning, Landbefæstning medoptagen, men medoptagen paa en saadan Maade, at det i Virkeligheden fremtræder som det aldeles afgjørende Hovedpunkt i hele Forslaget; det fremtræder nu ikke længere, som det ved flere Veiligheder tidligere har gjort, i et Forslag om en Paabegyndelse af en Befæstning omkring Kjøbenhavn, som siden kan fuldstændiggjøres, men derimod fremtræder det ialtsald med Krav paa at skulle betragtes som en fuldstændig Befæstning omkring Kjøbenhavn. Det er denne Forslagets forandrede Karakter, som naturlig har medført, at Udvalget har maattet samle sin Interesse og sit Arbejde om dette nu anerkjendte Hovedpunkt ved Sagen. Hidtil have imidlertid Sol og Wind været noget ulige fordelte ved Forhandlingerne angaaende Forsvarsvæsenets Ordning. Man vil erindre, at det har været en sædvanlig Paastand, at særlig ligeoverfor disse Anlæg havde de Sagkyndige et særligt Privilegium til ikke alene at tale med, men ogsaa til at tale afgjørende. Der har nu vistnok bestandig kunnet reises det Spørgsmaal: Hvem er de Sagkyndige, hvem maa anerkjendes som Saadanne? Jeg har hørt meget fremragende, dygtige Militære selv betegne sig i disse Forhold som Usagkyndige, og man vilde saaledes vel til Syvende og Sidst komme derhen, at det var de Borgernes Samfund, som særlig havde bestræbt sig med Fæstningsanlæg, altsaa Ingeniører og Artillerister, der overfor disse Forhold maatte anerkjendes som de Sagkyndige, og man har draget Konsekvensen derhen, at det har været den almindelige gængse Tale, at Rigsdagen i det Hele taget kun skulde afgjøre, hvorvidt man overhovedet vilde bevilge Forsvarsforanstaltninger, og hvormeget man vilde bevilge, medens Afgjørelsen af disses Art og Sted maatte være overladt til de Sagkyndige. Ved den her foreliggende Betænkning skal jeg gjøre opmærksom paa, at man har ligeoverfor denne Betragtning, bitterlig med Anerkjendelse fra alle Sider naaet et Skridt fremad. Det er med fuld Anerkjendelse af det ærede Mindretals Udtalelser i denne Henseende, at jeg udtrykkelig skal gjøre opmærksom paa, at det hedder i

Betænkningen (se Tillæg B. Sp. 1663—66), at de Punkter, som det maa være af afgjørende Interesse at hende Folkethingets Mening om, er en Række af Hovedpunkter ved Sagen, og som disse nævnes da og fremhæves Spørgsmaalet om Flaadens Udvikling, om Kjøbenhavn skal befæstes eller Kjøbenhavn ikke skal befæstes, om denne Kjøbenhavnske Befæstning eller en anden Befæstning skulde være en saadan, som kunde modstaa en Beleiring, eller om det kun skulde være et Støttepunkt for Hæren, en Reduit; endvidere naturligvis Spørgsmaalet om Bevillingens Størrelse og Maaden, hvorpaa den skulde tilveiebringes. Jeg skal erindre om, at særlig det ærede Medlem for Kjøbenhavns 3die Valgkreds (Tvermoes) ved Sagens 1ste Behandling med Styrke gjorde gjældende, at ogsaa den politiske Betydning, som Forsvarsvæsenets Ordning i det Hele taget maatte siges at have, spiller en saadan Rolle, at ogsaa denne Side af Sagen med Nødvendighed maatte ligge i Folkethingets Haand at afgjøre. Jeg siger, at det er et Fremskridt, at man har naaet til at faae slaaet disse Hovedbetragtninger fast, thi jeg kan i det Hele ikke have Mere at forlange. Man har aldrig fra Folkethingets Side opstillet den Fordring, at man her skulde afsæie, hvorledes Sagen i alle tekniske Detailler skulde kunne udføres, men er man først paa det Rene med, at hvert af disse Hovedpunkter lægges i Folkethingets, i Rigsdagens Haand at afgjøre, tror jeg, at Spørgsmaalet om de Sagkyndiges Kompetence, og hele den Strid, der har været ført derom, er ganske overflødig og unyttig. Men jeg skal gjøre opmærksom paa et andet Forhold, og det er dette, at de Sagkyndige have haft et vist Privilegium med Hensyn til Argumenterne i denne Sag. Der har jo været ført en livlig Forhandling omkring i Landet angaaende Forsvarsvæsenets Ordning, og overfor de Mange, der i alt Fald optraadte med Krav paa at være Sagkyndige, have Tilhørerne i Reglen staaet temmelig værgeløse, fordi de ikke have været istand til at imødegaa de mange Sagkyndiges Postulater, som have summet dem om Ørerne, paa Grundlag af en tilsvarende Sagkyndighed, idet Argumenter i Enkelthederne naturligvis maatte jaynes. Kun et Folkethingsudvalg har i fuldeste Maal Afgang til at tilveiebringe og samle de saglige Oplysninger, hvorpaa disse de Sagkyndiges Forslag hvile. Naar jeg siger i fuldeste Maal, trænger det ganske vist til nogen Indstrænkning; thi det er jo indlysende, at de Oplysninger, de Akter, som foreligge i Udvalget, i Grunden kun kunne